

De-
u cy.
φρί
23
Ημε
ρήσι
Τουσα

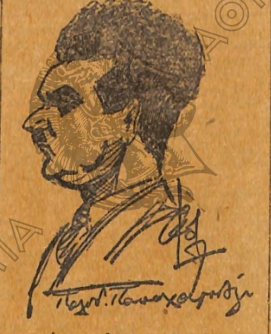
6 ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΤΟΥ ΠΑΠΑΘΥΜΙΟΥ ΘΡΑΚΙΚΗ ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ

Κάθε χρόνο είναι αυτό. Άλλε έρχε-
ται να χριστουγεννα ο Παπαθύμιος με
τη φροχή του καπιά θά πήγαινε ν' α-
γοράσει είκοσιπέντε - τριάντα δαμάς
χορουνί. Θα κλέβανε, παραμόνη τα-
ροματμερο, να κίψη το κρέας και να
πρ χωρίση. Χωρίστα το λαδί, χωρί-
στα τις μπριζόλες, χωρίστα το κρέας
να φάη. Το λαδί, είκοσιτα δάχτυλα
παχός, το κομμάτιζε σε μεγάλα κομ-
μάτια σαπούνι ή τυρί, το άλλοτις και
τάβαζε στο μεγάλο πήλινο σουκιό.
Από κει θάβγαζε έλο το χειμώνα να
τρογγή άφω και να σπυγιάη η παπα-
διά με αυγό στα παιδιά της. Άλλοτις
τις μπριζόλες έλαφρά και τις σφίριζε
σε μία μεγάλη πιτσέλα. Όλες τις
γορρές απ' αυτές θα νοστιμαίνονταν
ψήνοντο στη σκάρα. Μ' αυτές θα κα-
τάβαζε το σουχτερό κρεσί, τ' έλλο
κρέας το κρημούσε από το σουγγιά
και το άφινε να παχώσει. Βαστούσε ε-
σο θβελε. Με τα φουράκια του βορριά
σίτανε και γινότανε λουκούμι. Αυτό
θα μαγειρευόταν με τσουρέι λάχανο.
Λάχανο ζυλό, σε φλουρί άμωρο και
κίτρινο, δαγκλιόνο μία' από το έλαδι
ή το κρέας ή το πιθάρι. Όλη τη σε-
ρακοστή ο κόσμος περνούσε με το σου-
σι αυτό ή με τα πράσα που τάβαζε στη
γη τη ρέκα τους, ή με τα φασόλια με
τη σούβρα, που είναι άγνωστα με
τη φασουλιά. Με το γουρούνι έπιαν-
αν τα σκουμπριά της Μαυροβύλασσας
και η λακέρδα του Βασιλικού, που έ-
τρέφαν τον κόσμο έλη τη σερακοστή.
Η άτρογγητη Μαυροβύλασσα άτραφε
στη Πάλη και τη Θράκη έλη και τη
Σαύραη. Η παλαιά σταλάζε από το
πάχος και τα σκουμπριά γλυκάνιαν και
μάγειαν από τη νοστιμάδα.

Όπως τόσα χρόνια και φέτος ο Πα-
παθύμιος, τυλιγμένος στη σερακοστή
νά του και το παρόδ ήλιο του και στο
μύλινο φρεσό σήλι του, που μ' αυτό
πύλιζε τα λαμά του και σκέπαζε και
το γένια του, βγήκε από το σπίτι του
σορώντας τα μαλλίνα γάντια του και
βαπτώντας το χοντρό μπαστούνι του.
Άφινε το ζεστό του δωμάτιο και το
τζάκι του, που ροκάνιζε τη φωτιά πλε-
σια, και πήγαινε μέσα στα γάντια να
δη που έβραυνε τα γουρούνια σφαγι-
να από μακρόν, στα καρνεϊνά κίτρο.
Από το προδ βγγολόρισε η Άλα-
κλήτσι — τ' γαιτονικό χωρό — απί
τά τσι ήματα των άμείτητων γουρου-
νιδν, που πήγαιναν από τη νότια κο-
πάδια για να γορξουν σφαγινα και
νοστιμαίνον πάνω στ' άαζία.
Η μικρή αγορά του μαχλάει είναι
πιά νεακή από κρέας. Γουρούνια μί-
κρά γουρούνιν μεγάλα Γουρούνια έ-
κασο ούκείτω, πεντακοσίου άα-
δων! Το πάχος τους είναι μία πούλα!
— Παιά, έλα δώ! τούτα ο Θωκισος;
ο γασάπι.
— Παιά, παιά, σε μίνα έλε, την
φώναζε ο Νικέλας, που είχε την έα
δέσφη της παπαδιάς.
Κοντοστάθηκε, κοίταζε, ζογίστηκε
λαγάκι σε που έκλινε στο Νυάλα. Ο Πα-
παθύμιος ήξερε από κείτακα. Στη έλαση
του τη πολυχρονη ήξερε να διαλέγη το
καλό και ένωθε το άμωρο.
Ας' αυτό έλ να κείτω Νικέλα

γούριμας θήλας του Παπαθύμιου.
— Ο παπάς έρχεται.
— Ο παπάς! Και άντεγκόθηκαν έ-
πό το ήθει τους.
Από άλλο δωμάτιο φάνηκαν και
τα παιδιά, τάγορι του παπά, τ' έλα-
πίσω από άλλο. Αυτό μέσα έβλεπαν
τα τραπέρια και τις καταβάσεις των
Χριστουγέννων. Έταμψ θωάφ τε και
πυρ θείος έρωσ άνιτατόμενος μου-
κοίς δογάνοις. Και τάλεταν τόσο γλυ-
κά!...
Σέ λίγο έβρασε ο παπάς στην ζο-
πορτα. Η γρηά γάτα ή άσπρη με τις
μαύρες βούλες πατάχθηκε μπουρζι-
κτας. Γρούκιε κι' αυτή τον άφάντη τού-
πιου. Ήξερε το βήλιό του και μα-
ουδοίς άκούγοντάς τον να βήχη έτσι
άγχιμα.

— Παπαδί, έβραυνε το κρέας; ρότι;

σε μπαίνοντας ο παπάς. Κι' άρχισε να
βουλίγη το σάλο του.
— Έβραυν, έβραυν, παπά.
— Καλώς τη Φερσαγή. Τι κάνει;
Φερσαγή; Τι κάνουν τα παιδιά σου;
— Παπά, καλά. Τι να κάνουν. Να
κλείψ' τη μούρα μας.
— Μη σε μάλ' Φερσαγή. Ο Θεός
μαγάλος είναι!
Ο Παπαθύμιος ζεντύθηκε. Έβγαλε
το ράσο του, τα παπούτσιά του, έλασε
το ζουμπι του και έκοψε στο τζάκι τα
ανάκείτσε τη φωτιά. Έβριζε καλο-
κμαίνα ήλα και την δαύλιση. Το πα-
ρμόνι άστραφε από τη φλόγα. Έβγα-
φε έλο το δωμάτιο με τα ρόδινα χρο-
ματα και έβριζε ή φλόγα μύριους ή-
σκισος στις πλαγιές και στους τοίχους
και στο ταβάνι.
— Φέρτε τη σιδερούν'.
Σέ λίγο ή παπαδιά έβραε από το μα-
γειο ένα μεγάλο προντζίνο παπά,
σε κείτω γορξοί, ροζιλάριον σκουρ-
πόδι, Τόν έδωσε κίτρο στο χαλί της.
Ο παπάς κάθισε στο τζάκι πλάη σταυ-
ροπόδι.
— Φέρτε το κρέας. Δώ! τε και το
μεγάλο μαχλάρι.
Έτσι άπλώνοντας το μισό γουρούνι
στη σιδερούν' άρχισε με έλληνή ά-
γίλασι να το κομματάει. Το μαχλά-
ρι κορτερό, κορτερό, θουραίο και κη-
μάτικα βούτιρο ή γουρούνι. Έίταν με
ουτρωπό το κομματιασμα. Έτσι γιορ-
σε αγάγιά με το πάχος τις μπριζό-
λες. Έτσι ήξερε και σφίριζε

τον εύχριστοτη άκούγοντας την κεν-
δοουσιή φωνή του Παπαθύμιου που έ-
φελνε, δείτα στεκόμενος στον φάλη,
τα βεία προπάρια με πύση τέχνη. Και
σαν έβλεπε και το προπάρι του Χρι-
στού, προδύχθηκε με μια μεγαλοπρη-
πή κίνηση προς το ήερο σά διαπότης με
τα ζανθά μεγάλα του γένια και τα
λαμπερά ράσα του. Τη θέσι του πήραν
πιά οι φάλητες δείτα και άριστερά.
Η λειτουργία είτανε ωμοροπιά. Ο
Παπαθύμιος, μία λειτουργούσα και μία
μεταλάβαινα τα παιδιά και τα μωρά
και τις γορρές. Τους σκέπαζε με το
πατραχλά του και τους δάδαζε την
αύχη του. Έτσι μύζουε και τα τοχε-
ρά του.
Σε μούρα στο τέλος της λειτουργί-
ας και ε' άντιωρο και άκουσε τον
μεγαλοφωνικό είκοι και μούρα εύχης
και δούθηκε τοπα χειροφιλήματα απ'
έλο το πούμπι του, άρχιος να ζεντι-
νεταί με να διαδύχη τα δστερά γρά-
ματα της λειτουργίας.
Όταν πιά έλος ο κίριος άποσούθη-
κε στα σπύτια του κι' ο Παπαθύμιος,
κουκουλωμένος, βήθηκε από το ήερο κα-
νοντας για δστερή φορά το σταυρό
του και δίνοντας τις εύχης του στον
καντηλιάρχη των Καλογιάννη, που
τόσα χρόνια μαζί του στην έκκληση
σπηρετούσε το Θεό.
— Και του χρόνου, Καλογιάννη.
— Παπά, καλή όρεξη. Άβριο με γαι.
Γορξόντας ο παπάς στο σπιτι με τη
συνδεία των παιδιών του και το ρα-
νάρι στο χέρι, μπήκε στο σπιτι έλο-
γώντας την παπαδιά του:
— Παπαδιά, φίλα χέρι, και της ά-
πλωσε το χέρι του. Και το νέο χρόνο
κ' το καλό.
Η παπαδιά του φίλησε το χέρι και
απίνοντας το ράσο του το κρημάσε.
Το τραπέζι περιέτανε στο τζάκι πλά-
γι. Το δωμάτιο έλαμα, τα φαγά ά-
χίζαν και οι μπριζόλες, φημένες, κου-
μουλητάς, σε μία πιτσέλα, περιέμενον.
— Εβλόγγον την έβραυν και την
κόπιν, είπε ο Παπαθύμιος και σήκωσε
το χέρι να βλαγήση τα πλούσια φαγά
του Χριστουγεννητικού τραπέζιού.
Τ' δωμάτιο με τις φλόγες του τζά-
κιού έβραυν με ρόδινα χρωματα έλα.
Κατακόκκινος ο Παπαθύμιος έσεργε
μέσα στο τριανταφυλλί χρωμα. Οι ή-
σκιοι έλιον χρωματιζόντανε σαν έλα-
κα ζωγραφηματα στους τοίχους. Το ρο-
λόγι, στον τοίχο κρημαμένο, χυπούσε
έξ — έγκριμαλατα πλιά. Τα κοκάρια
λάλησαν και τάστρα στον έπιτερο ού-
ρανό, παχωμένα κι' αυτά, σαν καντή-
λα τραυάμενα λυπητοίκων.
Πάνω στο ήπειρο του κρεσιού που
μυρνούσε στα κίκα και πλώσιμα φωνή
του τραπέζιού, πλάγιος σε έρδ, βη-
ρός ο Παπαθύμιος περσε το τζάκι. Το
χέρι έπασε έρω και το βαρό κορμί
άκούμπησε στα μεγάλα μαχλάια της
τοίχους. Πλάγιος και το κεφάλι του.
— Παπά, παιά! Κι' πλάγιος πάνω
του ή παπαδιά να τον σφίρη.
Τα παιδιά του, άφινοντας τις πεταί-
τες από τα χείρα τους, άρχισαν να
ροζιλάουν.
Έφινος μεγάλος άκολούθησε. Ο Πα-
παθύμιος, γαλιώνας, με τα μάτια κλει-
στά, έβραε και σφίριζε

